

דו"ח כללי

ועדה לזכויות הילד

על האמנה

דו"ח הוועדה בנושא הקטין בהליך הפלילי

מבנה הוועדה

ייצוג נפרד לילדים בהליכים אזרחיים

הילד ומשפחתו

דו"ח כללי

דו"ח הוועדה בנושא השמה חוץ ביתית

דו"ח הוועדה בנושא חינוך

דוח הוועדה – חלק כללי

יושבת ראש הוועדה - השופטת סביונה רוטלוי, בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו.
סגנית יו"ר הוועדה ויו"ר ועדת ההיגוי - עו"ד תמר מורג;
מרכזת הוועדה - עו"ד תמר פלד-אמיר

דוח זה שגובש על ידי מליאת הוועדה כולל המלצות כלליות בעלות השלכה רחבת היקף על מגוון תחומי החיים של ילדים. מטרת הדוח להציג בפני הציבור את השינוי שחוללה האמנה בהתייחסות לילדים ולזכויותיהם ואת ההשלכות המעשיות של שינוי זה, כפי שפורשו על ידה וקיבלו ביטוי בהמלצותיה.

עיקרי ההמלצות המובאות בדוח עוסקות בנושאים הבאים:

- החוק לקידום זכויות הילד;
- הצעה לעיגון ארבעת עקרונות האמנה ועיקרון הכשרים המתפתחים בחקיקה הישראלית;
- מודל לחקיקת חוק ילדים עתידי בישראל
- איסור על ענישה גופנית

הדוח כולל גם תמצית של כל המלצות הוועדה המובאות בדוחותיה.

המלצות הוועדה המובאות בדוח זה מבקשות להעמיד כלים ועקרונות מנחים למטרת קידום טובתם של ילדי ישראל וזכויותיהם בכללה, באמצעות עשייה מתואמת ושיטתית. עשייה היוצאת מתפיסת עולם ברורה בהתייחס לילדים, להוריהם ולמשפחותיהם ולאחריות המדינה על רשויותיה כלפיהם. הצורך בעשייה שיטתית המבוססת על עקרונות מנחים אחידים עלה על רקע החוסרים הקיימים כיום בעשייה ובחקיקה המתייחסת לילדים, הנעשות טלאים-טלאים שלא מתוך מחשבה מסודרת, מתואמת ואחידה.

1. המלצות הוועדה בנושא החוק לקידום זכויות הילד

הוועדה גיבשה הצעת חוק לקידום זכויות הילד אשר נועד להיות חוק מרכזי המשמש כמטריה כוללת למחויבות רשויות המדינה השונות לילדים, ולהתייחסותן כלפיהם.

הצעת החוק מבקשת לקבוע עיגון חקיקתי ברור לאחריות המדינה ולמחויבותה כלפי ילדים, לקידום זכויותיהם ולפעולה על-פי עקרונות האמנה

- להעמיד תשתית רעיונית למחויבות המדינה ולפעולתה ביחס לילדים (באמצעות מתן פירוש מפורט לעקרונות האמנה המותאם למציאות הישראלית).
- להעמיד מנגנונים אופרטיביים ליישום מחויבות ואחריות המדינה כלפי ילדים.

הוועדה סברה כי חיוני שבישראל יתקיים מנגנון מרכזי אחד שיהיה מופקד על קידום זכויות הילדים.

מנגנון זה (שיכול להיות מורכב מגוף אחד או מכמה גופים) יוכל למלא פונקציות של: תיאום, בקרה, צבירה מרוכזת של ידע ומומחיות, הסברה, סיוע בגיבוש מדיניות ועוד, ולהביא למיציוי טוב יותר של משאבים קיימים ולהגברת שיתוף פעולה בין כל הגורמים המעורבים בטיפול בילדים – בקרב רשויות המדינה ומחוצה להן – בקרב ארגונים וולונטריים, ילדים, אנשי אקדמיה והורים.

דווקא בישראל על רקע המצב החברתי הקשה, שהינו בעל השלכות מרחיקות לכת על ילדים, ועל רקע הצמצום במשאבים קיימת חשיבות מיוחדת בהקמתו של גוף מרכזי, בעל ראיית על, שבמוקד עשייתו יהיו הילדים.

עד היום הכירו מדינות רבות בעולם בצורך בהקמת גופים מרכזיים לקידום זכויות ילדים, גופים כגון משרד ממשלתי/שר, נציבות זכויות, אומבודסמן, רשות ממשלתית וכד'. גם ועדת האו"ם לזכויות הילד הוציאה המלצה כללית לעניין הקמת גופים שכאלה, וכן המלצה מיוחדת ביחס לנחיצותו של גוף מרכזי בישראל. הוועדה סבורה כי גם בישראל הגיעה העת להקמתו של גוף מסוג זה.

לאור המורכבות הכרוכה בהכרעה בדבר דמותו של המנגנון המרכזי סברה הוועדה כי הדרך הראויה להכרעה הינה באמצעות צוות בין-מקצועי, בין-משרדי, שיכלול גם נציגות של אנשי אקדמיה, ילדים וארגונים וולונטריים, ואשר יקבל את החלטתו לאחר לימוד מקיף של הנושא על ממדיו השונים. למטרה זו המליצה בהצעת החוק על הקמתה של ועדה מיעצת לקידום זכויות הילד ויישומן במשרד המשפטים. ועדה זו תכלול נציגים של כל רשויות המדינה וכן נציגים נוספים כאמור, ותגבש בתוך שנה מכינונה המלצה אשר תוגש לשר המשפטים בנושא. בנוסף, תיעץ לשר המשפטים בעניינים המנויים בחוק, וביניהם בדבר תהליכי חקיקה שיש לקיים למטרת קידום זכויות הילדים, לרבות ליישום המלצות הוועדה.

בנוסף, סברה הוועדה, כי חלק מן הצעדים שמטרתם לקדם עשייה שיטתית ומובנית יותר כלפי ילדים, המבוססת על עקרונות האמנה, יכולים להינקט כבר עתה, עוד בטרם יקום מנגנון מרכזי כאמור. למטרה זו קבעה בחוק חובות קונקרטריות משני סוגים:

חבויות החלות על כל רשות בפני עצמה (כל משרד ממשלתי או יחידה ממשלתית אחרת שתוגדר) ובהן: מינוי אדם אשר

יופקד על קידום זכויות הילד ועל יישומן ברשות; חובת איסוף מידע על ילדים שבתחום האחריות של הרשות; חובת קיום הכשרה והדרכה לאנשי המקצוע שבאחריות הרשות וחובה לקבל תלונות מאת ילדים ולטפל בהן בדרך הולמת ומותאמת.

חבויית שחלות על הממשלה: עריכת תכנון רב שנתי ושנתי של מדיניותה ביחס לילדים, תיאום בין רשויותיה ויצירת שיתוף פעולה ביניהן, ובינן לבין ארגונים חוץ ממשלתיים, עריכת דיון שנתי בממשלה על אודות מצב זכויות הילדים ויישומן. הדיון יתבסס על דוח שנתי שיוגש לראש הממשלה על ידי הוועדה המייעצת הקבועה בפרק זה.

ביצוע חבויית רשויות המדינה והממשלה יסייע בקידום אותה ראייה כוללת, הנדרשת בכל הנוגע לטיפול בילדים ולקידום זכויותיהם, וכן יעמיד תשתית טובה למטרת קידום השיטתיות וההבניה בהענקת טיפול זה על ידי המדינה.

2. המלצות הוועדה בנושא עקרונות האמנה ועיקרון הכשרים המתפתחים

הוועדה קיימה תהליך מקיף של לימוד משמעותו של כל אחד מעקרונות האמנה ככלל ובדין הישראלי בפרט. בסופו, גיבשה לכל אחד מארבעת עקרונות האמנה - **עיקרון השוויון (איסור הפליה)**, **עיקרון טובת הילד**, **עיקרון החיים הישרדות וההתפתחות ועיקרון השתתפות - ולעיקרון הכשרים המתפתחים** נוסח מפורט לחקיקה, המותאם למציאות ולדין הישראליים.

עקרונות האמנה, בנוסחם המפורט והמותאם, מעוגנים בהצעת החוק לקידום זכויות הילד, כעקרונות אשר על פיהם מחויבת המדינה על רשויותיה לפעול. כמו כן, עוגנו העקרונות בכל המלצותיה של הוועדה המתייחסות לתחומי חיים ספציפיים של ילדים (חינוך, ההליך הפלילי, השמה חוץ ביתית וכד').

לצד הצגת נוסח מוצע לעיגונו של כל עיקרון בחוק, סוקרת הוועדה בדוח הכללי גם צעדים בהם יש לנקוט למטרת יישום כל עיקרון בחקיקה הישראלית, לרבות סקירת דוגמאות של תיקוני חקיקה ספציפיים שיש לבצע לאור העיקרון. העיגון של עקרונות האמנה בהצעת החוק יחייב גם כל חקיקה עתידית הנוגעת לילדים אשר תידרש להתאים עצמה לעקרונות בנוסחם זה.

חמשת המודלים שגובשו לעיגון העקרונות בחקיקה מציגים הוראות חוק חדשניות גם בקנה מידה בינלאומי.

3. המלצות הוועדה בנושא חוק הילדים – תשתית מבנית ורעיונית

אחד התפקידים, שהוטלו על הוועדה בכתב מינויה היה בדיקת "הצורך לחוקק חוק אינטגרטיבי בו ישולבו, לאחר בחינה מחודשת, שתיעשה לאור האמנה, הוראות החוק הנוהג הנוגעות לילדים ולנוער, על בסיס מחשבה כוללת ותפיסה אחידה".

בהתאם לכך מציגה הוועדה בדוח מודל לחוק הילדים, אשר עתיד להסדיר תחת קורת גג אחת את עיקרי ההסדרים החוקיים המתייחסים ליחסי הילד – הוריו והמדינה (שמו של החוק ניתן לו בהשראה מן החוקים באנגליה וסקוטלנד, המציגים מודל להסדרה שכזו ומכונים Children Act).

תכליתו העיקרית של חוק הילדים המוצע היא להבטיח שההתייחסות של המדינה אל ילד, אל הוריו ואל משפחתו, תהיה קוהרנטית, תונחה על ידי עמדות ערכיות אחידות ביחס לילדים, תיעשה על פני רצף מובנה ושיטתי של עשייה, המביא בחשבון בין היתר גם את מוטיב הזמן בחייו של ילד ואת החשיבות להקפיד על לוחות זמנים התואמים את התפתחותו ותבטא את היות

הילד אדם בעל זכויות שיש לכבד ולקדם. חוק שכזה עתיד לא רק להביא לקידום יישומן של זכויות שונות של ילדים בהתאם לעקרונות האמנה, אלא גם לייעול בהליכים מנהליים ומשפטיים, לחסכון במשאבי ציבור, לקיצור משך זמן ההליכים ולתיאום טוב יותר בין ערכאות שונות.

הוועדה הכירה בקיומם של קשיים מהותיים ומבניים בחקיקה כיום, הקשורים בהגדרת היחסים המשפחתיים שבין הילד והוריו ובהגדרת דרכי ההתערבות של המדינה, וכן בקיומה של עמימות וחוסר בהירות מושגית ואידיאולוגית לגבי עקרונות היסוד המנחים את החוקים השונים העוסקים בהסדרת תחום זה. כן הכירה בצורך בחקיקה כוללת (הוליסטית) שתתייחס לכל רצף התערבות המדינה בחיי ילדים, ותאפשר שימוש אחיד בעקרונות יסוד משפטיים וטיפוליים בעלי משמעות ברורה. מכאן המלצת הוועדה לגבש בישראל חוק ילדים אחד בתחום הילד ומשפחתו.

על מנת להבטיח כי ההסדרה שנעשית על ידי המדינה בנוגע ליחסים שבין ילדים לבין הוריהם ומשפחתם, ובנוגע להתערבות המדינה בהם, תהיה מובנית ושיטתית כאמור, מציעה הוועדה לכלול בחוק כולל אחד את כל ההיבטים העיקריים של יחסים אלו ושל ההתערבות בהם. כך מוצע כי סוגיות הכלולות כיום בשורה של חוקים יוסדרו כולן יחדיו בחוק אחד הוא חוק הילדים. בין החוקים שענייניהם מוצע שייכללו בחוק הילדים ניתן למנות את: חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב – 1962, חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך – 1960, חוק אימוץ ילדים, התשמ"א – 1981, חוק הפיקוח על המעונות, התשכ"ה – 1965, חוק ההגנה על חוסים, התשכ"ו – 1966 וחוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955.

באופן זה יאפשר חוק הילדים רצף בטיפול, שיענגק לילדים ולמשפחותיהם במצבים שונים אותם הם חווים לאורך חייהם.

בידי הוועדה לא עלה להשלים את חקיקתו של חוק הילדים שהינו כאמור חוק רחב היקף. יחד עם זאת השלימה הוועדה פרקים מתוך החוק המוצגים בדוחותיה השונים. בדוח הכללי מוצג המבנה הכללי של חוק הילדים המוצע על ידי הוועדה תוך התייחסות לפרקים הכלולים בו שכבר הושלמו על ידה. באופן זה מציגה הוועדה מצע קונקרטי ובהיר להמשך העבודה הנדרשת לשם השלמת החוק וחקיקתו.

תוצאות 1-3 מתוך 3 תוצאות

קובץ	תאור מורחב	נותרת
	חלק א'	דוח כללי
	חלק ב'	דוח כללי
	חלק ג'	דוח כללי

© כל הזכויות שמורות משרד המשפטים

gov

[תנאי שימוש](#) | [מפת אתר](#) | [צור קשר](#) | [חוק חופש המידע](#) | [טופס פנייה](#) | [RSS](#)

[חזרה למעלה](#) ^ | התמונות באתר מוגנות בזכויות יוצרים. | אתר זה מבצע שימוש בקבצי "cookies",